

Eiropas Augstākās izglītības telpa

Prof. Andrejs Rauhvargers,
Bologna procesa starptautiskās vadības grupas dalībnieks
Eiropas Universitāšu asociācijas vecākais padomnieks

Eiropa pirms 1999. gada

- Nedaudzās valstīs bakalaura- maģistra struktūra
- Dažas valstis tikko ieviesušas bakalaura un maģistra grādus
- Vairumā valstu garās programmas 4-6 gadi
- Citās: vairāki posmi, bet neatbilst bakalauram vai maģistram
- Doktorantūras nav, ir individuāls darbs pie disertācijas

THE EUROPEAN SPACE FOR HIGHER EDUCATION

JUNE 18-19, 1999 - BOLOGNA - ITALY

Aula Magna S. Lucia

Kāpēc vajadzīga kopēja augstākās izglītības politika Eiropā?

- Eiropas vēlme saskaņot augstākās izglītības sistēmas

- Eiropas Savienības paplašināšanās
- vienota darba tirgus veidošanās

- Eiropas augstākās izglītības konkurētspēja

- konkurence par studentiem pasaules tirgū un
- transnacionālā izglītība Eiropā

Boloņas deklarācija – 1999. gada 18. jūnijs, paraksta 29 valstis

Mērķi

- Lai nodrošinātu Eiropas pilsoņu mobilitāti un nodarbināmību
- Lai veicinātu Eiropas konkurētspēju, tajā pašā laikā respektējot Eiropas daudzveidību

Darba virzieni:

Kopš 1999.

- Grādu sistēma
- Kvalitātes nodrošināšana
- Caurskatāmība
- Kredītpunktu ieviešana
- Diplomatzīšana
- Nodarbināmība
- Studentu/ mācībspēku mobilitāte

Pievienoti vēlāk

- Trešais cikls-doktorantūra
- Sociālā dimensija
- Globālā dimensija
- Kvalifikāciju ietvarstruktūras
- Mūžizglītība
- Studentcentrēta izglītība
- Internacionalizācija

Valstu skaits no 29 ir pieaudzis līdz 48

Eiropas augstākās izglītības telpas izveide

- izprotamas un salīdzināmas grādu sistēmas radīšana (t.sk. izmantojot Eiropas vienoto Diploma pielikumu),
- divu ciklu (bakalaura-maģistra) studiju sistēmas veidošana, kurā jau pirmajam grādam jābūt izmantojamam Eiropas darba tirgū,
- ECTS izmantošana kredītu uzkrāšanai, tajā skaitā mūžizglītībā

Boloņas deklarācijas galvenās darbības jomas (II)

- Studentu, mācībspēku un zinātnieku reālas mobilitātes nodrošināšana
- Eiropas sadarbība kvalitātes nodrošināšanā, lai Eiropas valstis atzītu cita citas veikto kvalitātes vērtējumu
- Eiropas dimensija studiju programmās
- Sociālā dimensija

Ik pēc diviem gadiem Eiropas ministri tiekas, lai:

- no jauna apstiprinātu procesa mērķus,
- izvērtētu iepriekšējā posma rezultātus un
- noteiktu vadlīnijas nākošajam periodam.

Starplaikos darbojas Boloņas procesa starptautiskā darba grupa.

- Nākošā ministru tikšanās notiks 2012. gada 25.-27. aprīlī Bukarestē

Studiju rezultāti (learning outcomes)

= tas ko students noslēgumā

- Zina,
  - Izprot un prot pielietot,
  - Kādus jaunus uzdevumus spēj veikt.
-
- Visur tiek uztverti kā prioritāte, bez kā daudzas reformas nevar notikt,
  - Darbs notiek visās valstīs,
  - Ne vienmēr izprasti, steiga par lielu

Eiropas standartu ieviešana kvalitātes nodrošināšanā

Ārējā kvalitātes nodrošināšana

- darbojas praktiski visā EAIT
- daudz kur ir iesaistīti studenti un ārzemju eksperti
- tomēr ir arī trūkumi, piem., novērtējums nav neatkarīgs, procedūras ir pretrunā ar standartiem un vadlīnijām, nevērtē saskaņā ar mērķiem bet visus pēc vieniem kritērijiem
- kvalitātes nodrošināšanas aģentūras novērtētas – 16 valstīs no 48
- ir reāli uzsācis darboties Reģistrs

Kvalitātes nodrošināšana (ārējā)

- Praktiski visās valstīs ir ārējas kvalitātes nodrošināšanas sistēmas
- 20 valsts kvalitātes aģentūras ir ENQA biedres (bija 27)
- Eiropas Standarti un vadlīnijas
- Eiropas kvalitātes aģentūru Reģistrs (EQAR) kopš 2008., pašlaik 28 aģentūras no 14 valstīm:

AT, BG, BE-nl, BE-fr; CH, DE, DK, ES, FI, IE, FR, HR, NL, PL

Iekšējā kvalitātes nodrošināšana

Eiropas Augstākās izglītības telpas kvalitātes nodrošināšanas standarts 1.1

Programmu un piešķiramo grādu kvalitātes nodrošināšanai jāietver

- paredzēto konkrēto **studiju rezultātu izstrādi un publicēšanu;**
- dažādu izglītības formu (klātienēs, neklātienēs, tālmācības, e-izglītības) un augstākās izglītības veidu (akadēmiskās, profesionālās) konkrētās vajadzības;
- atbilstošu mācību līdzekļu pieejamību;

Eiropas Augstākās izglītības telpas kvalitātes nodrošināšanas standarts 1.3.

Studentu vērtēšana, konsekventi izmantojot publicētus kritērijus

Studentu sekmju vērtēšanas pasākumiem

- jābūt veidotiem tā, lai **novērtētu paredzēto studiju rezultātu sasniegšanu**;
- tiem jāatbilst savam mērķim: diagnostiskam, pašpārbaudes, vai summatīvam;
- jāizmanto skaidrus un publicētus atzīmju piešķiršanas kritērijus

Uz studiju rezultātiem balstīts
kvalitātes cikls studiju programmu iekšējā
kvalitātes nodrošināšanā

Lisabonas konvencija

Ārvalstu kvalifikācija tiek atzīta, ja tai nav būtisku atšķirību

Lai uzlabotu diplomatzīšanu:

- jāiedibina saskanīga atzīšanas prakse un terminoloģija EAIT mērogā;
- jānonāk līdz "būtisko atšķirību" kopīgai izpratnei;
- labs piemērs ir atzīšanas procedūru uzlabojumi kā kvalitātes nodrošināšanas daļa, kas iekļauta iekšējā un ārējā vērtēšanā

Ļoti dažādas attieksmes dažādās valstīs

Maksimāli pozitīva:

«Vai šī ārzemju kvalifikācija tiešām ir tik slikta, ka es tās īpašniekam neļaušu pat pamēģināt?»»

Maksimāli negatīva:

«Vai šī ārzemju kvalifikācija tiešām ir tik laba, ka es nevarēšu atrast iemeslu neatzīt?»»

Mūžizglītība kā sistēma

- formālās izglītības kvalifikācijas ir iespējams iegūt jebkurā dzīves periodā
- šajā nolūkā, tiem, kas kvalifikācijas iegūst mūžizglītības ceļā, ir paredzēti īpaši, elastīgi mācīšanās ceļi, kuri ļauj pie kvalifikācijām nonākt atšķirīgā veidā
- formālās izglītības mācību/studiju programmas ir organizētas tā, ka to atsevišķās daļas ļauj iegūt darba tirgū izmantojamās kompetences, un tās ir pieejamas arī neapgūstot visu programmu
- pastāv iespējas ārpus formālās izglītības iegūto kompetenču izvērtēšanai un kredītpunktu piešķiršanai/ programmas daļu aizstāšanai

Eiropas Augstākās izglītības telpas (Boloņas procesa) kvalifikāciju ietvarstruktūra

- Kvalifikācijas tiek aprakstītas ar
  - Līmeni
  - Studiju rezultātiem – zināšanu, prasmju un kompetenču izteiksmē
  - Profilu
  - Studenta kopējo studiju slodzi kredītpunktos

Eiropas Augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūra (aptver augstāko izglītību): 4 līmeņi

- *3. cikls (doktors)*
  - *2. cikls (maģistrs)*
  - *1. cikls (bakalaurs)*
  - *Īso studiju kvalifikācija (1. cikla ietvaros)*
-
- Katram studiju ciklam ir *līmeņa deskriptors*, t.i. šim līmenim raksturīgo studiju rezultātu uzskaitījums
  - Eiropas aptverošajā struktūrā tie ir t.s. *Dublinas deskriptori*
  - Katra valsts veido savu nacionālo struktūru ar saviem deskriptoriem

Iepriekšējas izglītības atzīšana

Boloņas procesa mērķos attiecībā uz mūžizglītību paredzēts, ka valstīm jārada iespējas iepriekšējas mācīšanās rezultātu atzīšanai šādiem nolūkiem:

- lai iestātos augstskolā (mācību iestādē),
- lai iegūtu kredītpunktus (ieskaitītu kursus),
- lai iegūtu pilnas kvalifikācijas

Kas ir augstskolu internacionalizācija?

- ***augstskolas atvēršanās pasaulei ar nolūku uzlabot savu konkurētspēju starptautiskā un nacionālā līmenī***

Internationalizācijas redzamākas sastāvdaļas:

- Ārzemju studentu un mācībspēku piesaiste
- Sadarbība studentu un mācībspēku apmaiņai
- Programmu veidošana svešvalodās (parasti angļu)
- Starptautiska sadarbība zinātnē
- Kopīgo programmu un grādu veidošana

Kopīgie grādi

Kopīgie grādi: vai nu grādu piešķir kopīgi, vai arī divas vai vairākas katra savu

- partnerinstitūcijas piešķir savu grādu, augstākās izglītības sistēmu tuvināšanās
- kopīgi veidota kvalitātes nodrošināšana
- veicina diplomu savstarpējo atzīšanu
- veicina kvalifikāciju caurskatāmību (ECTS, DS, salīdzinoša pieeja)
- studentu un mācībspēku mobilitāte

Pārāk optimistiski ticējumi

1. “Kad visas valstis būs ratificējušas Lisabonas konvenciju, tad diplomatzīšanā vairs nebūs problēmu»
2. “Kad visas valstis būs ieviesušas kvalitātes nodrošināšanu, diplomatzīšanu kļūs daudz vienkāršāka”
3. “Kad visas valstis būs ieviesušas studiju rezultātos balstītu kvalifikāciju ietvarstruktūru, diplomatzīšana kļūs automātiska”
4. “Kad visās valstīs augstskolu diplomatzīšanas procedūras pārraudzīs iekšējā un ārējā, diplomatzīšana beidzot darbosies tā, kā mēs vēlētos».

Paldies par uzmanību!